

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

In Omnes Totivs Anni Dominicas Æstiuas, à Festo Pentecostes vsque ad
Aduentum

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXIX

In Festo Pentecostes.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56259)

IN FESTO PENTECOSTES.

PARTITIO.

- I. De Deo ac Spiritus sancti processione.
- II. Cur sanctus Spiritus in igne appareat?
- III. Sanctus Spiritus necessarius quomodo impetrandus?
- IV. Ad quid Spiritus vehemens?
- V. De impletis Spiritu Apostolis.
- VI. Spiritus cur sonus ac ventus dicatur?

Factus est repente de caelo sonus, tanquam aduenientis Spiritus vehementis,
& repleuit totam domum ubi erant sedentes. Act. 2.

FIGURA.

in Pent. 7.

SUPERBO & magifico Salomonis templo perfecto, in quo exstruendo octoginta operariorum millia septem ipsis annis elaborarant, tradunt Sacri annales, igne caelo descendisse, atque holocausta deuorasse, ac splendore, lumine, maiestateque diuina circumquaque repleuisse, Ignis descendit de caelo & deuorauit holocausta, & maiestas Domini impleuit domum. Adeo ut populus obstupescens, variis Deum laudibus, praeconiisque extulerit, Rexque Salomon altaria victimis repleuerit, viginti duobus bouum millibus, & centum viginti ouium millibus in dedicatione immolatis. Insignis hoc figura fuit eximii mysterii, quod hodierna die admirabili

Spiritus sancti descensu peragitur. Sublime enim & splendidum nostrae redemptionis opus, in quo vniuersa Trinitas & millena Angelorum millia, iam ab origine mundi occupata fuerant, in die Ascensionis vix peractum erat; quin ecce mox ignis quidam caelestis, diuinus ac sanctus penitus nouus, admirabilis, Spiritu plenus, & Spiritus ignitus, descenderit, detonuerit, corda, animas & conclaue Apostolorum flammis, maiestate & gloria repleuerit. Hoc est, quod hodie in Ecclesia admiramur. Spiritus sancti descensus, est magnificus tertiae in Trinitate personae in hunc mundum aduentus, est omnium Iesu Christi promissorum complementum, est suprema operis redemptionis manus, est mysteriorum nostrorum finis, est post omnes aduersitates solatium, post pollutiones sanctitas, post ariditatem aqua, post frigus calor. O gloriose Spiritus, ut digne de his
A. 2. omni-

omnibus loquamur, aduentū tuum annunciemus, diuinitatem defendamus, maiestatem exaltemus, effectus tuos depromamus, omniaque tua mirabilia decantemus, ignem tuum in animam immitte, pulmonibus ventum suggere; latera offirma; & linguam dirige. Tuque sanctissima virgo, hanc nobis precibus tuis gratiam impetra, ideoque cum vniuerso hoc auditorum numero Angelicam tibi salutationem offeram.

AVE MARIA.

I. Aristoteles Stagyrtes, cui Philosophorum confero paucos, antepono neminem, de Dei maiestate ac magnitudine, rebusque supernaturalibus agens in Metaphysica scripsit, tantum earum splendorem ac dignitatem esse, adeoque incomprehensibilem, vt ad illas aspiciendas concipiendasque, humana mens & ingenium conuieant & succumbant, non secus ac vespertilionum & noctuarum oculi ad lumen solare: nam quoniam hæc aues visus sunt debilioris; ideo de nocte volitare, & lunam obseruare soleat, nam de die solares radios ferre nequeunt. Quod ille olim apud Ethnicos Philosophos dixit, inter Christianos hoc Theologus repetiit Paulus, dum diceret, cœlestium ac præsertim diuinarum cognitionem, esse nobis incomprehensibilem, & imperuiam; *Lucem*, inquit, *habitat inaccessibilem*. Perinde ac si diceret, Diuinitas sol quidam adeo splendens & rutilans est, & humana mens tam imbecilla, vt si naturales eius vires attendamus, nec firmiter diuinitatem valeat contēplari, nec quod in intima illius essentia delectetur, cognoscere. Cuius rei hæc figura fit.

Exod. 15. Moyses olim Dei iussu Propitiatorium construxit, idque de ligno Setim, quod corruptione nescit, in quo geminos Cherubinos, aduersus se mutuo vultibus aspicientes collocauit; qui quo alas explicarent, & extenderent amplius, quo etiā oraculū obumbrarent magis: *Duos quoque Cherubim aureos, & productiles facies ex utraque parte oraculi.*

Diuinitas verum quoddam propitiatorium est, atque incorruptibile hoc lignum

æternitatis indicium, duo vero Cherubim mentes tum humanas tum angelicas denotant, quæ quo cognitionis suæ alas ad sciendum quid Deus sit, extendere latius conantur, quo illius inuolutiora & obscuriora hæc mysteria videntur.

Occasione horum Cherubin & hoc cogor dicere, quod in 11 Ezech. scriptum legimus, quatuor illos Cherubinos maiores in prodigioso animalium figuram efformatos, rotis insertos, & duplici alarum remigio volantes, dum super firmamentum, & coram throno illius qui hominis similitudinem habebat, vocem audirent, perculosos substituisse, & alas contraxisse: *Nam cum vox fieret super firmamentum, quod erat super caput eorum stabant & submittebant alas suas.* Cherubim hic gestus denotare nobis volentibus, cum audiret ea quæ in cœlo aguntur, deque diuinitatis magnitudine agere, aut in SS. Trinitatis personas, quæ tres non nisi vnum Deum in throno gloriæ constituentē constituunt, inquirere præsumimus; sensus nostros esse continendos, rationi imperandum, præsumptionē exuendam, imaginationum alas submitteudas, ingenueque profitendam, omnia hæc intellectum & caprum nostrum excedere, itaque hic nos non nisi bruta esse & iumenta. Ita enim locutus est Psalmographus: hic namque diuina indagare mysteria, atque æternæ prouidentia nucleum enucleare cum molitur, libere coram Deo proficitur, in horum mysteriorum indagatione adeo se brutum & obtusum esse, se vt iumentum crederet. Audite virum, *Ad nihilum redactus sum, & nesciui; vt iumentum factus sum apud te.* S. Hieronymus ex Hebræo loco illud, *ad nihilum redactus sum*, transtulit, *Et ego insipiens.* Et sane in origine Hebraica non nisi vnicum verbum trisyllabum est, *Bahhar* loco horum trium, *ad nihilum redactus sum.* Porro *Bahhar* tantundē valet, ac si dicas, bardus, vecors, mente & iudicio carens ac brutū, quasi Dauid coram Deo se ineptū, mente & scientia destitutum præ humilitate profitens, dicere voluisset, in mysteriorum tuorum, & eorum quæ sub essentia tua inuolutis delectantur, contemplatione, ad nihilum scientiæ & cog-

Cognitio rerum diuinarū ingenium nostrum superat.

Psal. 71.

gnitio-

gnitionis redactus sum, nihil omnino hominis in me relictum est, & ex homine, qui multarum rerum cognitione pollebat, bestia factus sum; idem nos de diuina electione, & hominum prædestinatione sentire par est.

Ideo veteres Ethnici pro consuetudine habebant in templorum suorum foribus ac vestibulis Sphingem, qui olim ænigmata dubiaque inuolucra soluenda dabat, statuere, ita ut ostenderent, quidquid ad Deorum maiestatem spectat, hominibus mera esse debere ænigmata, id est, res ad intelligendum perdifficiles. Et non sine ratione profecto: sunt enim mera & vere obscura ænigmata in Ecclesia nostra credere, in cælo Deum quemdam esse, qui vniuersa condidit, Filium qui omnes redemit, & Spiritum S. omnia qui sanctificauit, sed Spiritum gloriosum, verum Deum & Omnipotentem, qui à Patre, Filioque simul procedit. Verum hoc ænigma est, quod humanæ mentis caprum transcendit.

Arii hæresis.

Lib. 2. in Euzozomium.

Macedonii hæresis.

Græcorum & Armeniorum error.

Nunquam hoc ænigma dissoluere potuit Arius, àque veritate longius digressus, stolidè sibi persuasit, Spiritum sanctum non nisi meram Filii creaturam esse, ut ait sanctus Basilius, atque hinc parum firmis, & quassatis innixus fundamentis efficere volebat, Filium minorem esse Patre. Eo quod Pater minorem quemdam Deum, id est, Filium produxisset, Filius vero nullum, nec paruum nec magnum, sed nudam creaturam, id est, Spiritum sanctum, qui nulla ratione erat Deus.

Eundem errorem imbibit Macedonius, ac docuit, Spiritum sanctum nullo pacto à Patre spiratum esse, ut qui nomen à Filio productionem, essentiam & Esse haberet, cuius peruerso dogmati secundum Concilium vniuersale se mox opposuit, omnem illius machinationem elidens.

His accessere deinde haud ita multo post Nestoriani, docentes Spiritum sanctum à Patre duntaxat procedere, quod Concilium Ephesinum ut hæreticos condemnauit, & anathemate percussit; Quin & Græci, Armeni, Rutheni, Moscovitæ, aliique Schisma-

Tom. 2. Pars Æstina.

tici, hodierna etiam aum die eundem errorem fouent, sibi que persuadent, Latinos in hoc articulo nimium quantum errare. At contrarium euidenter è sacris literis probatur: apud Ioannem enim capite decimo sexto ait Christus de se: *Omnia quæ hæc et Pater, mea sunt*; & capite sequenti, *Omnia hæc mea sunt*. E quibus verbis Catholicum hoc argumentum elicio: Quidquid habet Pater, habet & filius, excepta relatione Paternitatis, ut hoc exponit S. Augustinus; Atqui Pater ex esse suo habet, quod Spiritus sancti principium & origo sit; sequitur ergo in bona forma hoc ipsum habere & filium, omnia alioquin illis inter se communia non essent.

Deinde, si omnia Patri cum Filio communia non sint, præter relationem oppositam, sequetur maius inter illos discrimen esse, quam ipsum relationis, ac proinde essentia, substantia, & natura à se inuicem distingui, quæ ineptissima absurditas & blasphemia ab vniuerso Christianismo iam dudum proscripta est.

Ceterum huius fidei articuli veritas non modo in sacris literis, sed in ipsa etiam ratione fundatur, Angelicus Doctor Thomas aduersus gentes scribens, egregiam & nullo pacto vincibilem expugnabilemque rationem proponit; Si Spiritus sanctus à Filio non procederet, eadem cum ipso persona esset, quod fidei aduersatur; nulla enim tunc esset Trinitas. Nam ut ait, omnis in Deo distinctio à relationibus originalibus nascitur. At si Spiritus sanctus à Filio non procederet, nulla inter eos relatio originalis esset, ac proinde cum nulla sit processio, nulla quoque inueniretur distinctio. Quin & hoc alia ratione confirmat; In Deo non nisi essentia est & relatio, vel, nihil nisi absolutum & relatiuum; atqui essentia & quidquid absolutum est, in personis diuinis commune est: soligitur relatio discrimen constituit, & differentiam causatur. Adeo ut nisi quidquid absolutum est, etiam commune esset, Dei simplicitatem asserere non possumus, & tres personas non nisi vnum quid esse; neque etiam ostendere, nullam in aliqua personarum

B

perfe-

perfectionem esse, quæ non & aliis etiam cõmunis sit.

Pater & Filius non nisi unum principium sunt, eiusdem Spiritus. Ad eo ut hinc inferendum sit, quamuis Pater & Filius duo spirantes sint, non nisi vnica tamen spiratione spirare, ac duos simul non nisi vnicum principium Spiritus S. constituerent; nam veluti Pater & Filius, imo & Spiritus sanctus non nisi vnicum principium vniuersi sunt, & non nisi vna eademque actione creant (quod vnica & eadem eo. um sit essentia) ita quoque Pater & Filius non nisi vnum Spiritus sancti principium sunt, & non nisi vno eodemque spirant spiramine, eo quod vnã & eandem virtutem spiratiuam habeant; & quamuis Pater principium creationis sit satis per se sufficiens, ceteræ tamen personæ diuinæ etiam creant, quod eiusdem sint potentia & essentia; ita Filius spirat & producit Spiritum sanctum, simul & Pater, non quod Pater illo opus habeat, vel sufficiens ad hoc non sit, sed quod eandem virtutem spiratiuam habeant.

Ad rei huius virtutem stabiliendam, quam tamen in controuersiam vocare visum nonnullis, quinque œcumenica concilia in Græcia & totidem apud Latinos celebrata sunt, in quibus hoc velut articulus fidei, decretum & contrarium velut hæreticum & adul-

Spiritus S. à terinum condemnatum. Sed vt euidentis tantum tam à Filio quam à Patre procedere, cum tam Spiritus Filii appelletur, vt Roman. 8. Si

Rom. 8. quis Spiritum Christi non habet, hic non est eius,

Matth. 10. quam Spiritus Patris, Matth. 10. Spiritus Patris & Filii loquitur in vobis; vtque illius magnitudo, diuinitas ac maiestas mundo pateat; hodie à Christo ad Apostolos mittitur & turbinis & flammæ ritu à cælo descendit. Ita enim hodierna Epistolæ lectio docet: Factus est repente de cælo sonitus, tanquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit eam domum, & ibi erant sedentes. Duo hinc nobis pertractanda sunt, ab igne ducemus exordium, & in turbinem definemus, ad ostendendum si Spiritus sanctus ignis quidam diuinus & admirabilis est, terribilem quoque & vehementem ventum esse, de vtroque dicentem æquis auribus attendite.

II. Primo igitur, Dionysius Areopagita de diuinitate agens, asserit nihil in hoc orbe reperiri, quod lumini & omnipotentis Dei naturam, proprietates & effecta melius exprimat, quam ignis. Is enim inter cetera elementa altissimus, leuissimus & omnibus in effectis admirabilis, nihil vti simile reperitur. Atque hinc fortasse factum, vt omnes SS. Trinitatis personæ hominibus se ostendere dum vellet, semper in ignea figura apparuerit. In Exodo Deus Pater in montem Sinai dum descenderet, in magno igne descendit, adeo vt totus circumquaque mons ardere & in fumum abire videretur. Totus autem mons Sinai fumabat; eo quod descendisset Dominus Deus super eum in igne.

Deinde & Filius in die transfigurationis in monte Thabor cum diuinam maiestatem patefacturus apparet, totus apparuit igneus & lumine rutilanti coopertus; quod & Græci textus verbis potissimum colligitur, in quo loco verborum, Et splendidus facies eius sicut sol, legitur καὶ ἠλάμψεν ὡς ἥλιος αὐτῷ. Quoloco verbum λαμπρῶς non modo lumen & splendorem emittere significat, Personæ di- sed etiam ardere: hinc enim descendit veruine in igne bum lampas; quæ simul & lucet & ardet. apparuere.

Quin & in extremi iudicii die, idem Dei Filius in mundum diudicaturus in igne apparebit. Scriptum est enim: Ignis ante se sum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Hodie vero gloriosus S. Paracletus in monte Sion super Apostolos in forma ignis & flammarum descendit.

Imperatores Romani, suam vt maiestatem non vulgarem & communem, sed extraordinariam declararent, ignem sacrum sibi præferri volebant. Vnde Alexander ab Alexandro, Demum eo vesania processum fuit vt secuti Casares, sacrum ignem, qui tantum Regibus Persarum dicitur, mos erat, & eius imaginem Imperii sibi præferri sinerent, eoque præcipuo insigni & singulari ornatu vterentur. Quin & Senatus Roman. decreuit, Iuliani Imper. vxori & filia, quas ambas ad Augustæ dignitatem elegerat, quotiescunq; in publicum prodirent, ignem præferri. Sic Iuliani, inquit, vxor & filia, Augusta appellatae sunt, quibus hoc etiam honoris tributum est, & illas

illa quandoque sacer ignis praeiret. Idem quoque Regibus Persarum in morte erat, atque ab illis Romani hanc vanitatem atque ornamentum mutuati sunt.

Mera hoc in Ethnicis superstitio & vanitas fuit; sed ad Religionem & veram Dei summi Regis gloriam spectat, illius, ut ita maiestas & magnitudo appareat, ignem illi semper praeferre, ac quotiescunque in terra apparere viderit, hunc illi semper praecursorem dare. Et sane quoties Scriptura Deum alicubi praesentem fingit aut describit, ignem illi semper dat comitem. In Exodo de Mose dicitur: *Apparuit ei Dominus in flamma ignis.* In Psalmis: *Ignis à facie eius exarsit.* Et alio loco: *Ignis in conspectu eius exardescet.* Apud Danielem quoque: *Thronus eius flamma ignis.* Atque aliis sexcentis locis. Idcirco Spiritus sanctus hodie in terram descendere cum vellet, in ignis forma descendit.

Exod. 3.
Psal. 17.
Psal. 49.
Dan. 7.

Ignis verū
Spiritus S.
symbolum.

Et sane feligere nullum aptius diuinitatis symbolum poterat, nec vllum maiestatis insignium argumentum, quam hoc ignium & flammarum. Nam ut ignis sublimi velut in centro habitans, & sub Luna caelo delitescens, oculis nostris videri nequit; sed in terram descendens, & in focus nostris accensus, ab omnibus videtur; ita quoque Spiritus sanctus, quamdiu in summo caelo loco suo naturali in throno illo gloriae mansit, & in diuinitatis mirabilibus delitescens, à nemine mortalium videri poterat; sed hodie descendens, inque terra nostra exardescens, omnibus se manifestat, ac praesertim Apostolis, *Et apparuerunt illis dispersi à lingua tanquam ignis.*

Heracliti &
Parmenidis
opinio de
igne.

Alex. ab
Alex. libr. 5.
Genial. c. 9.

Ignis naturæ totius nutritor & elementorum Princeps nihil omnino ipse sphaera sua producit aut gignit, sed extra illam omnia progignit; ita ut fuerint Philosophi, ut Heraclitus, Ephesius, Parmenides, Stoici, aliique plurimi, qui dixere ignem in omnia quae in hoc inferiori mundo sunt agentem, omnium rerum principium esse: Ita quoque Spiritus sanctus in diuinitatis sphaera constitutus nihil omnino producit. Pater gignit & spirat, Filius spirat, sed non gignit, Spiritus sanctus

autem nec gignit, nec spirat, nihilque ad intra producit; sed ad extra producit omnia: tam enim creator totius vniuersi est quam Pater, & Ecclesia hunc ei titulum & nomen assignat, *Veni creator Spiritus.* Quam in eo virtutem admiratus Dauid, exclamat. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terra.*

Quin etiam praeter opus creationis in terram descendens, varia producit: ipse siquidem gratiarum oeconomus est, virtutum distributor, consolationum auctor, fons aquarum viuentium, deuotionis fomes, magnus scientiarum magister, atque omnium diuinarum diuitiarum thesaurus.

Ignis ille elementaris in caelorum concacuitate à mundi opifice constitutus, cum oculorum nostrorum effugiat obtutum, nec actiuitatem eius vel altissimi montes niue perpetua albicantes experiantur: hinc est, quod nec lucere nobis videatur, nec calefacere. Si enim lucidus, cur non in sensum oculorum incurrat? Si vero calidus, an non à quinque annorum millibus ex quo creatus est, caelum & mundum vniuersum combussisset? Idem etiam de igne illo caelesti, qui sanctus Spiritus, & credendum & dicendum est; quamdiu in caelo apud SS. Trinitatis personas commoratus est, & lumine & calore destitutus videbatur, nemo enim ipsum poterat cognoscere, imo nec virtutem aut potentiam illius sentire; sed hodie in terram descendens, mundo suum & calorem & lumen ostendit; illum quidem, peccatum auferendo gratiasque elargiendo; hoc vero veritatem aperiendo, ac mendacium detegendo, *Spiritus Veritatis, ipse vos docebit omnia.*

Antequam ad nos ille descenderet, omnia hic in terra frigore rigeabant, in tiera hic caligine omnes degebant, nullus erga Deum amor, nulla in proximum charitas, & calor omnino nullus; at ille postquam venit, *Hyems transiit, imber abiit, apparuerunt flores in terra nostra; canit formosa illa in Cantibus sponsa. Non est qui se abscondat à calore eius.* *Psal. 18.* *ius, canit Palmographus; Hodie magnum aestiuale solstitium Ecclesiae fuit, hodie*

dies caniculares Christianorum, in quibus solis diuini & ignis cœlestis ardores tam vehementes fuere, & eminentes in fidelium animabus, vt plurimi deinde præ calore emorientes, leui induti veste domibus & palatiis egressi, cum a stu fauiente per plateas perque vrbes incedere non valerent, deserta adierunt, siluarum umbraculū petierint, & in antris & caucinis delituerint. Alii quales Apostoli, omni se prorsus facultate denudarant, ac nudi Christum secuti sunt, dicentes: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*, bonis se omnibus ac vestibus quin & pelle & corio, vt sanctus Bartholomæus, vita deniq; & omnibus priuari passifunt. O calores intolerabiles! ò astum & flammam nimio opere æstuantem!

Simile.

Nec mirum hoc aut nouum cuiquam videatur, si enim ignis elementaris naturalem suum locum relinqueret; atque in terram descenderet, an non omnia hic in terra consumerentur, herbarum atrescerent, fontes exsiccarentur, aer æstuet, mare ferueret, petrae præ ardore diffunderentur, omniaque in flammam & cinerem abirent? Cum igitur omnis hic ignis cœlorum (*Deus ignis consumens est*) hodie in terram descendat, nemo mirari debet, si calores vehementes sint, si deuotiones feruentes, si animarum æstuent? Audite quinam ignes, quinam ardores, *Quis nos separabit à charitate Dei, tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas?* An non igitur par est, hodie vanitatum illas herbas exarescere, fontes voluptatum sicari, aerem virtutum æstuarè, mundi mare præ pietate efferescere, peruicaciae rupes colliquefcere, omnesque ambitiones nostras in fumum abire; quod nondum talis ardor appareat, tu gloriose potens & admirabilis Spiritus, *Tange montes, & fumigabunt*, tange, inquam, hodie succende, combure rupes auaritia, culmina illa superbia, montes ambitionis, atque omnia hæc in fumum abibunt.

III. Quam vero, Auditores, ignis hic mundo peccatum erat necessarius! peccatum siquidem vniuersum in mûsalem rigorem per omnia induxerat, omnia do effecerat glacie & frigore rigeabant; mera vbiq; sterilitas, omnesque mundi agri aridi & exsucci

erant. Prudens & prouidus agricola vbi agrum sentibus & vrticis repletum nullum ferre fructum videt, sed penitus sterilesce, ignem iniicere consuevit; quemadmodum etiam colono suo suadet in Georgicis Maro,

Sæpe etiam steriles incendere profuit agros.

Ita quoque Christus Dominus, magnus agricola, & magni agricolæ filius (*Pater meus agricola est*) videns magnum mundi huius agrum sterilem, infertilem, spinis & lolio, id est, peccato, & flagitio plenum; hodie ignem Spiritus sancti in eundem iniicit: *ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut ardeat?* Quod sanctus Gregorius in Homiliis suis in Ezechielem de Spiritu sancto exponit, dicens: *Qui nomine Spiritus sancti significari solet, de quo in euangelio Dominus dicit: Ignem veni mittere in terram*, qui omnes inutilis & infelices idololatriæ & peccati radices excaudicans, breui tot Religionum flores, tot pietatis semina, tot Euangelii fructus producet & eliciet. Huc alludens magnus Origenes, dum in Leuiticum commentatur, ait: *Vitam & mea terra accendatur igne diuino, ut ultra non offerat spinas & tribulos.* Eandem hodie, Auditores, orationem depromamus, Deum nostrum ardentè deprecemur, vt diuinus Spiritus sanctus suo igni, ita corda & pectora nostra succendat; nullos vt in posterum catuos, nullas spinas, id est, passiones, rancorem, inimicitias, iram vindictamque prodicant. Sed redeamus iam ad ignem & figuras illius occasione producimus.

Formosa illa Cantorum sponsa, sponsi sui perfectiones depredicans, & imprimis capitis illius, cum non putasset sufficere, auri instar illud dixisse, addit: *Caput auum sicut Carmelus.* Dicit litera, esse caput bene compositum, egregia coopertum castitæ, vt mōs Carmelus proceris cœlestibus arboribus, nec illud caluum esse, quod maxime in homine difforme est; vnde versiculus:

*Turpe pecus mutila, turpis sine grameno campus,
Et sine fronde futeus, & sine crine caput.*

Ast allegoricum sensum consecrando, dum caput sponsi Carmelo confert, magna nobis

in

in memoriam reuocat beneficia, quæ Deus olim in illo monte ad preces Prophetæ Eliæ hominibus contulerat: graui iam dudum terra sterilitate laborat, & trium annorum spatio & amplius, nullum in terram rorem cælum effuderat; quapropter Elias montem Carmeli conscendit, precibus incumbit, ac genibus in terram prostratis Deum obsecrat, terræ suæ aridæ & hominum præ fame morientium vt misereatur. Votorum tandem fit compos, & magna in terram aquarum depluit copia. Vnde efflorescere agri, & refici homines cœperunt. Deinde de cognitione & honore veri Dei Israel aduersus Regem Achab, & quadringentos quinquaginta Pseudoprophetas Baal ageretur; Propheeta iterum eundem montem conscendit, solenne instituit sacrificium, idque in duodecim lapidibus, Deum deprecatur; & ecce derepente ignis delapsus, omnia ad vsque lapides comburit, de Dei honore hic agi ostendit, atque idololatrias confundit. Idem hodierna die in Iesu Christo videas, quod mystica illa sponsa præfigurauit: cum enim magna per terram garfilaratur sterilitas, ipse ad Eliæ imitationem non Carmelum montem, sed supra omnes montes cœlestes conscendit, pluuiam salutarem, Spiritum sanctum, inquam, nobis impetravit; quin etiam vt mundo verum se Deum esse declararet, & idololatrias erroris conuinceret, postquam magnum illud crucis sacrificium in duodecim Apostolis, duodecim inquam, Ecclesiæ lapidibus fundamentalibus consummasset, Spiritus sancti ignem hodie cœlo demittit, qui omnia ad Apostolos vsque consumens amplissimum de Iesu Christi diuinitate testimonium dedit (*per te q. m. n. u. m. perhibebis de me*) Regesque omnes ac Principes & idolorum cultores confusione repleuit.

Apo. 8. Huic non admodum abfimilis est visio, quæ olim in Apocalypsi sui vidit Ioannes: vidit enim Angelum ante Dei altare thuribulum aureum manu tenentem, cui thure imposito altare thurificauit, quod erat ante Dei thronum è quo odor suauissimus, qui ad vsque Dei thronum pertingebat, egressus est;

& complacitum est Deo tam in thure sibi oblato, quam in vniuerso sacrificio. Ideoque datum est illi, vt ad thronum vsque pertingeret, vbi dum esset, thuribulum de carbonibus altaris, quod in conspectu erat, repleuit, quos deinde in terram effudit. Omnia autem hæc Angelus peregit; cumque carbonibus ardentibus in terram deciderent, fulmina, tonitrua, voces & vehemens terræ motus audiri circumquaque cœpit: *Et a cepit Angelus thuribulum aureum, & impleuit illud de igne altaris, & misit in terram, & facta sunt tonitrua, & voces, & fulgura, & terra motus magnus, &c.* Angelus hic non est alius, quam is, de quo Isaias iam locutus est, *Magni consilii Angelus*; paucis, ipse Christus Iesus est, qui cum Deo Patri sanctum crucis sacrificium obrulisset, quod tantopere illi complacuit, vt furorem & indignationem exuerit, in die Ascensionis cœlos conscendit, & vtramque manum sacro Spiritus sancti igne qui animas succendit, cum repleisset, eundem in terras hodie, sed vento, turbine, sonitu, & tonitruum in morem comitatum destinavit: *Factus est repente de cœlo sonus tanquam aduenientis spiritus vehementis.*

Salomon postquam magnificam templi sui fabricam consummasset, solenne Deo plurimarum victimarum sacrificium obtulit, & genibus in terram pronolatus, magno illum affectu deprecatus est, propitius hoc vt sacrificium respicere dignaretur: & ecce, vt hoc gratum esse testaretur, ignis quidam derepente cœlo delapsus, templum vndique repleuit, omnesque parietum lapides tetigit; adeo vt lumine quodam cœlesti; quod Scriptura gloriam Domini appellauit, prætexti resplenderint. Quod profecto egregia quædam figura existit illius, quod hodie in Pentecoste fieri cernimus. Suis Christus manibus Ecclesiam construxerat, idque ex Apostolis qui viui erant lapides, tunc vero ædificium hoc perfectum fuit, cum dixit: *Consummatum est.* Deinde solenne Deo Patri sacrificium crucis obtulit, eumque *cum clamore valido, & lachrymis*, vt ait Apostolus, deprecatus est; vt vero hæc omnia placere sibi ostenderet, ignem Spiritus sancti demittit,

qui gloria & maiestate vniuersum orbem compleuit, de quo scriptum est, *Spiritus Domini impleuit orbem terrarum*, ac tetigit simul lapides illos fundamentales, vt illos firmaret & incensillos redderet. Audite quid Prophetæ de eo testentur, *Ego confirmans columnas eius.*

Psal. 74.

Cum quinquaginta dies ab euerso Pharaone itinere per mare Rubrum, Hebræorum libertate, & exitu de Ægypto, elapsi essent, Deus cælo in montem Sinai populo legem promulgaturus descendit, & ecce emicare fulgura, audiri tonitrua & tempestates ac turbines, ignisque elucescere cœpit ac fumare. *Tetus autem mons Sinai sumabat, eo*

Exod. 19.

*quod descendisset Dominus Deus super eum in igne, quod genuina imago fuit hodiernæ missionis Spiritus sancti. Hodie siquidem, Pentecoste, id est, quinquagesimus à destructo Sarana, rubro passionis mari emerso, peccati ruina, hominis liberatione, solennitate Paschali, & exitu ex Ægypto captiuitatis nostræ dies peragitur, hodie Spiritus sanctus verus & omnipotens Deus, descendit, non iam montem Sinai, sed Sionis, legem mundo promulgaturus, Apostolos edocaturus, & Euangelium diuulgari mandaturus. Descendit autem in turbine, sono, voce, igne & flammis, *Et apparuerunt illi dispersi a lingua tanquam n ignis.**

IV.

Descendit, inquam, in forma ignis, sed ignis violenti, nam ignis naturæ ductum sequendo; semper ascendit & sublimia, velut ad centrum suum properans, petit, sed cum descendit e contra, non sine violentia & impetu id fieri solet. At Spiritus sanctus, ignis ille diuinus & æternus, hodie præter naturæ ordinem in terram descendere cum vult, ille, inquam, ignis, qui in sublimi semper commorari & superna incolere solet, non sine violentia & vehementia delapsus est; atque ideo factus est repente de cælo sonus tanquam aduenientis spiritus vehementis. Sanctus Epiphanius moralem sensum consecratus, aliam rationem reddit, quæ penitus admirabilis est, idcirco Spiritum sanctum in forma vehementis ignis descendere alferens, nobis vt indicaret in nulla se requiescere & commorari anima velle, quam quæ

Cur Spiritus S. in forma ignis vehementis descendit.

violentos passionis impetus retundit, concupiscentiarum æstus suffocat, & magna constantia insurgentes prauorum affectuum motus comprimit & elidit: violentis enim regnum cælorum promissum est; *Regnum cælorum cum patitur, & violenti rapiunt illud.* Bene quidem hoc, & non vsque adeo incepte; rectius tamen mea sententia fuerit, ideo in forma ignis ac flamma Paracletum descendere, vt hac ratione mundi sordes expurgeret & exureret.

Cum locus aliquis diuturno contagio aut lue epidemica fuit infectus, & iam purgandus est, nullum salutaris remedium, aut ratio purgationi expiationique conuenientior, quam ignem succendere, & ingenti rogo exstructo ad omnes domus angulos ardorem transmittere, vnde Medicorum dux Hippocrates, Græciam cum lue hac infici cœneret, & varios passim quotidie intertisi factum. mori, ceteris quæ adhiberi solent remediis neglectis, Athenis & per vniuersam Græciam magnos & luculentos extrui ignes præcepit; qui quotidie noctu & interdium ardentes, aerem purgarunt, contagium pepulerunt, & patriam a morbo, incolas ab interitu præseruauerunt. Peccatum verum animarum pestis & contagio, plusquam quatuor annorum millibus iam per vniuersos mundi angulos inualuerat, adeo vt nulla effigii salutis apparetur ianua: omnes morti & damnationi sine vlla exceptione addicebantur: At Christus Iesus magnus ille cælorum medicus, cælo cum descendisset, ad morbum, luemque dignoscendam, & eodem ascendisset, sacrum hodie Spiritus sanctus ignem emittit, omnia qui expiabit, infectionem tollet, & certam animarum salutem adferet, ait enim de se, *ignem veni mittere in terram.*

Cum locus aut quid aliud profanatum fuit, & iam purgandum & pristinum in statum restituendum est, per flammam transire solet, igneque expiari. Atque ideo Hebræorum Ducibus, Madianitis profligatis, iam olim imperauit Deus, omnem vt prædam & manubias de inimicis relatas velut profana & contaminata, & ab idololatriæ profecta igne purgarent. Audite decretum;

Leuit. 17.

Antequam Aurum & Argentum, & as, & ferrum, & plumbum, & spiritus S. bum, & flammam, & omne quod per te transit, & sceleret per flammam, igne purgabitur. Mundus hic, & mundus e-

quidquid in mundo erat, mille impietatis abominacionisque generibus, criminibus, idololatria contaminatum & profanatum erat; ad quem purgandum & in luculentum statum restituendum ignis necessarius erat. Ideo Iesus Christus in caelos cum ascendisset Spiritum sanctum in flammæ figura emittit, pollutum mundum vt purgaret, omniaque mundaret. At quoniam iam de purificatione loqui cœpimus, meminisse hic oportet, Auditores, tria olim apud veteres purificationum genera fuisse, per ventum, inquam, aquam, & ignem, quæ Poeta hæc verbis complexus est:

Lib. 6. Æn.

----- alia panduntur inanes,

Suspensa ad ventos; a'is suburgite vasto
Elutur scelus, aut sacro exurit igni.

In mundi huius polluti & penitus contaminati purificatione, Spiritus S. eiusdem rebus vsus est, venit enim primo in aqua, vnde dictum, *Pluuiam & lunariam segregabis Deus*: canit adhæc Ecclesia:

Qui Paraclitus:

*Donum Dei altissimi,
fons viuus, &c.*

Deinde in venti forma, *Factus est repente de caelo sonus tanquam aduenientis spiritus vehementis*. Denique in forma ignis, quali hodie Apostolis apparuit, *Et apparuerunt illis dispersa lingua tanquam ignis*.

Gen. 19.
Reg. 18.
Exod. 19.

O ignem penitus nouum, sacrum sanctum ignem admirabilem! non qualem experta est olim Gomorra, ac vicina ciuitates, non quali Pseudosacrificuli Baalim deflagrarunt: non qualem olim Hebræi in monte Sinai videre exæstantem, percussit: denique ignem dissimilem penitus ab illo quo mundus deflagrabit! Illi fuere ignes rigoris & iustitiæ, tu vero ignis amoris & mirabilium; ignis qui Cherubinos inflammas, qui Seraphinos succendis, quo Throni æstant, ignis qui pietatem excitas, affectus cogis inardescere, intentiones dirigis, & pectora exuris. O Æternam inextinguibilem, ô fornacem semper æstantem.

Cum ignem hunc mente volup & illius auctorem contemtor, magni Mathematici Archimedis stratagemata, machinationes & que animo obuersantur: hic enim patriam Syracusas a Romanorum obsidio liberaturus, & hostes destructurus: ignem quemdam occultum inuenit, quo hostilem classem etiam procul ab vrbe positam, medio in mari succendit. Idem omnino Christus Dom. hic fecisse comperitur, mundum enim ab exilio liberaturus, & Diabolo hostes euerfurus reperit, emisit inquam, non iam ignem Græcum & artificialem, sed penitus diuinum, quo in mundi huius mari omnes paganorum & idololatrarum cymbas, nauigia, myoparones, & actuarias prætorialesq; concremavit: adeo vt huc sententiam illam Psalmographi transferre liceat: *Ignis ante ipsam procedet, & inflammabit in circuitu inimicos suos.*

Egregium quid in hanc rem in libro Iud. 13. 15. dicum legere est. Samson, mundi olim terror & naturæ miraculum, de Philistinis iuratis suis hostibus vindictam sumpturus, & iniurias sibi aliquando illatas vlturus, trecentas vulpes sibi inuicem alligauit, & caudas flamma armavit; quæ deinde in hostilem agrum immisæ huic & illuc discurrerent, segetem Philistinorum incenderunt. Ad ducis exemplum IESVS CHRISTVS animarum nostrarum assertor, de Dæmone deque peccatis, inimicis suis iuratissimis vt vindictam sumeret, cum in mundi huius silua venationem instituisset, ac duodecim inopes Apostolos velut duodecim vulpes selegisset (ipsi enim non minus quam olim Propheta in sacris literis, hoc nomine nominari possunt, *Quasi vulpes in deserto* Propheta tui Israel) eosque sibi inuicem colligasset, atque ignem Spiritus sancti linguis eorum inseruisset, ipsi à se inuicem deinde disiuncti, huc illuc discurrerunt, perque tyrannorum persecutiones, idololatriam, hæreses, omnia peccatorum genera (quæ mundi segetes & messes) diuagati, omnia concremarunt.

Hæcne vulpes discurrerent videre vultis, & incendiatorum horum cutsum confiteri?

derare; S. Ioannes ignem in Asiam minorem inuexit, Philippus in maiorem, Andreas in Scythas, Thomas in Indos, Bartholomæus Armeniam succendit, Iudas Arabiam, Simon Perfidem, Iacobus Hierosolymis igne conseruauit, Petrus uero Romam uique flammam detulit. Ecce ignis ubique, ubique terrarum Euangelium per omnes terræ angulos Spiritus S. cognitus, *In omnem terram exiit sonus eorum.* Ad incendium conclamatum est in Oriente, æstantem uidentem: fumarunt omnia sub polo Arctico, deflagarunt quoque sub Antartico. Spiritus sanctus per quatuor orbis cardines imperium extendit suum. O ignem, ô mirabilia!

V. Spiritus sanctus, Auditores, hoc etiam Apostoli scilicet ante descendit, ut Apostolos intrinsece ante Spiritus succenderet, animos illis adderet, uirescens. S. aduentum que nouas suggereret. Antequam enim Spiritus sanctus descenderet, fœminini, uerorât mortui. des, pusillanimes & carbones extincti erant.

S. Petrus an non carbonis instar nigricauit, magistrum cum negauit, totque in eum blasphemiarum plaustra exonerauit. S. Thomas an non uerus carbo fuit, cum post resurrectionem se declarauit incredulum: Ceteri etiam Apostoli an non tempore passionis mortui carbones & igne & splendore destituti fuere, cum relicto Domino fugerunt. At ubi Spiritus sanctus ignis ille cœlestis & diuinus descendit, carbones reuixere, inque prunas uiuas conuersi sunt. Ita enim prædixerat Psalmographus, *ignis à facie eius exarsit, carbones succensit, iunt ab eo.* Hic ignis illis robur addidit, hic animos suggestit, adeo ut è mutis facti sint Elephantes, è Pygmæis Gigantes, ex Onibus Leones, è Therfitis Cætares & Hectores.

Simile.

Figulus varia cum effinxit uasa, & singulis suam in rota formam dedit, atque eadem deinde fragilia uidet, & ad primum casum & imperum scetibilia, ut eadem induret, ignem adhibere solet, inque fornacem conicere. Iesus Christus magnus ille mundi figulus (ita enim illum ut Deum appellauit Iob, *Manus tua fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu*) cum Apostolos suos efformasset,

ut duodecim quædam uasa honoris, illis Apostoli, que prædicatione sua & doctrina formam ante Spiritus nouam addidisset, uideretque illos ita fragiles ut ad minimum impetum, & primam aduersitatem in terram delapsi frangerentur, xii. & perirent; quo eos reuera induraret, extra omne periculum constitueret, in gratia confirmaret, & penitus inuictos redderet, igne illos probare decreuit, quomobrem hodie Spiritum sanctum demittens in fornacem conicit; adeo ut nihil illis in posterum solidius, nihil firmitus, nihil maioris animi inueniendum sit. Qui prius fœminarum instar trepidabant, iam Neronum & Cæsarem minas eludent, crucifixumque; in medio illorum Capitolio collocabant.

Quamdiu tormenta & balistæ bellicæ puluere repleta non fuerint, nec ignis iniectus quamuis Balistarius eadem obuertet, & ad exonerandum parat, nemo sibi timet, pueri & fœminæ eadem tangere non uerentur, omnesque libere accedunt; at mox ut ignem conceperint; tam horrendo boatu, tantaque uehementia perstrepunt, omnes ut sibi metuant, magni non minus quam parui trepidant, omnesque percellantur.

Apostoli ingentes quædam balistæ fuere, quas omnipotens Dom. destinauit ad mundum uniuersum euertendum & debellandum, & quamuis iam gratia & benedictione repleti essent, & à summo magistro ad conflictum parati; quia tamen Spiritus sanctus nondum descenderat, quia ignis nondum immisus, omnes eos pro libito contrectabant, nemo illos metuebat, serui & milites illis colludebant, ancillæ quoque eorum consortium non declinabant. At hodie ut ignis ille diuinus illis applicatus est, tanta tonitrua causabuntur, ita desueient, tantum impetum efficient, uniuersum mundum ut percussuri sint, & Cæsaribus, Neronibus, Tiberiis & Alexandris merum incussuri.

Gedeon Dux cum trecentis hominibus electis lampades ardentis in manus tradidisset, & buccinis clangere imperasset, Madianitas superauit & egregiam victoriam retulit, *Et dedit tubas in manus eorum, lagenasque uas-*

(114)

vas, ac lampades in medio lagenarum. Egre-
gium profecto stratagemā, Christus porro
magnus ille Regum Dux, & Ducum Rex,
idem hodie in totius vniuersi debellatione
seruasse comperitur: cum enim duodecim
duntaxat Apostolos armarlet, fragiles om-
nes & caducos, sed ignem Spiritus sancti in
animabus occultantes (ita enim loqui Pan-
lus videtur: *Porraus thesaurum in vasis ficti-*
libus) cumque illos vt buccinatores & præ-
cones Euangelii destinasset, vasa illa cum
inter tormenta colliderentur & in martyrio
occumberent, & tubæ iam concrepare inci-
perent, ita mundus pertentus fuit, ita dia-
bolus percussus, & peccatum ita profliga-
tum, omnia vt deuicta sint, idololatria pel-
suadata, tartarus subiugatus, Euangelium
stabilitum, & Christus victoriam consecu-
tus: Vicit Leo de tribu Iuda.

Priusquam magnus accendatur ignis, fe-
stucis primum, stramine & sulphuratis vt
solemus, quibus succensis maiora denique
ligna & stipites crassiores igni admoemus.
Euangelii ignem in mundo accendi neces-
se erat, ignem inquam amoris diuini, idcirco
in Apoltolorum animis ignis ex-
citatus qui non nisi festucæ, quinquina, pur-
gamenta terræ, & velut sulphurata vsui ce-
rat; ac deinde magni mundi titiones admo-
ti sunt, Philosophi, Reges, Principes, Impe-
ratores, & quicumque in hac terra magni,
quos igne Paracleri Spiritus flagrantes, &
honoris diuini zelo æstuantes non minus
quam alios videmus, adeo vt facer ille Spiritus
S. ignis in Apoltolorum anima mirabilia
opera produxerit.

Dum Scriptura generosa Samsonis faci-
nora & heroica facta recenset, quæ singula
prodigia quædam erant & miracula, qua-
lia fuere mille Philisthinorum profligatio,
funium vt filamentorum disructio, leo-
nis euersio, aliaque plurima quæ gessit,
ad singula subiungit, *Irruit Spiritus Domi-*
ni in Samson; Spiritui sancto omnia hæc a-
scribens.

Adeundem etiam modum, cum duode-
cim hos gloriosos Apoltolos, velut nouos
quosdam Samsones omnibus mundi ratio-
nibus docte Euangelium annuntiare, o-

Tom. 2. Pars. Æstiuæ.

mnigena loqui lingua, Philosophos ad fi-
dem conuerrere, Regibus terrorem incute-
re, monarchas percellere, Diabolos fugare,
idololatriæ ora obturare, mortuos ad vitam
reuocare, aliaque prodigiosa opera patra-
re hodierna die video, & imposterum vide-
bo, aperte & libere dixerō, *Irruit Spiritus*
Domini in Apoltolos, tantorumque mira-
culorum causam igni Spiritus sancti, qui
hanc hodie illis potestatem communicat,
ascribam.

Vidit olim Ezechiel rotas quasdam ad-
mirabiles quæ agitata à Spiritu vitæ fere-
bantur, *Spiritus enim vitæ erant in rotis:* cir-
cumcirca vero ignis flammæ & fulgura ap-
parebant, *Quasi carbonum ignis ardentium, &*
quasi aspectus lampadum. Mysteriorum hoc ex-
ponere dum propono, dico rotis hæc Apo-
tolos designari, qui per vniuersum terrarū
orbem Spiritu sancto, qui vere Spiritus vitæ
& sacer hic ignis, qui hodie cælo descendit,
atque animas illorum circumdedit, ductore
circumrotantur; cæterum Spiritus sanctus
tam dextre illos direxit, nunquam vt am-
plius in posterum errarint, & ignis hic tan-
topere succendit, suum vt deinde calorem
non amiserint.

Refert Plinius magnus naturæ secreto-
rum percrutator, lapidem quemdam no-
mine *æstiuæ* reperiri, qui cum semel in
ignem coniectus fuerit, ita succenditur,
amplius vt extingui nequeat, expressit hoc
Poeta:

Qui semel accensus susceptos desinet ignes,
Extingui, nequit.

Equidem dico Apoltolos lapidi huic fuisse
per similes, vt pote qui fundamentales Ec-
clesiæ lapides: cum enim hodie in ignem
Spiritus sancti coniecti essent, ita succensi
fuere, itaque eundem arripere, nunquam
vt deinde extingui potuerint, & quicum-
que ventus insurrexerit, quæcunque per-
secutio inualuerit, semper nihilominus
arsere, semper æstuarunt, & nunquam
deinde frigidescere potuerunt. Audite quid de
se loquantur: *Quis nos separabit a Chari-*
tate CHRISTI: tribulatio an angustia?
Illi sunt itaque Spiritus sancti effectus: hæc
causa ob quam in forma ignis hodie in Apo-
tolos

C

stolos

stolos descendit; sed iam etiam alias exponam.

Apostoli Cum campanæ maiores fundendæ sunt sunt magnæ quæque procul audire possint, magnus excitandus est ignis capaxq; fornax accendenda. campanæ Ecclesiæ. Constructa iam erat Ecclesiæ, campanis opus erat, campanæ porro futuri Apostoli. Idcirco hodie omnis cæli ignis descendit in terram, & magna illa Spiritus S. fornax accenditur, ut in ea duodecim maiores, id est Apostoli fundantur, qui ad summam Ecclesiæ dignitatem sublatis, tantum in posterum sonum edituri sunt, perque tam remotas ac distinctas regiones vocem extensuri, ut per omnes mundi cardines exaudiendi sint.

Quod Prophetæ verbis innixus dico, *In omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.*

Ignis regis Ecce aliud. Cum Spiritum sanctum in maiestatis duodecim hosce viros in ignis forma delatum symbolum. ipsum video, inde certissimum elicio præfatum, Reges illos futuros, & Regibus ac Principibus terræ imperaturos, legesq; præscripturos. Huc alludere aliquo modo oracula Prophetica, *Constitues eos Principes super omnem terram.* Hic autem conceptus est S. Cyrilli Hierosolymitani, *In specie, inquit, ignearum linguarum, quando sedis super Apostolos, de cendit, ut noua corona spirituales per linguas igneas imponantur capiti illorum.* Conceptus hic neque augurium meum vanum est: antiquitatis enim symbolum regis maiestatis erat ignis; quin & reges Persarum argenteo vase inclusum, ad dignitatis symbolum, sibi illum præferri volebant, uti Alexander ab Alexandro scripto prodidit. Quin etiam flammula illa, quæ nescio quo prodigio in Jul. Obseq. L. Marcii perorantis capite apparuit; illius s. 38. regnum & sortem regiam patefecit. Ignis quoque apud veteres, ut in Hieroglyphicis prodidit Pierius, in medio altari semper colucebat, ut hinc manifestum fieret, illum medium inter Deum & homines constitutum, utrosq; inter se reconciliare. T estatus hoc quoque est Poeta:

Virgil. Tange auras mediosq; ignei.

Gen. 13. In huius rei exemplum in Genesi legimus, fœdere inter Deum & Abrahamum

inito, cum animalia diuiderent, ut apud veteres moris erat, flammam per medium transiisse, inter confœderatos mediaticam agendo, *Et apparuit cisbanus fumans, & lampas ignis transiens inter diuisiones illas.* Ita quoque hodierna die, fœdere inter Deum & homines, inter Creatorem & creaturas, inter cælum & terram inito, flamma quædam cœlestis in linguatum forma super legatos, id est duodecim Apostolos, veros Iesu Christi legatos, (nam ut ait Paulus, *Pro Christo legatione fungimur*) apparuit. Quod autem in linguarum forma apparuerit nouum quid est & inauditum, nouosque mihi conceptus suggerit.

Quicunque olim in Aristophanem Comicum commentati sunt, ut ex Homero referunt, legatis linguas olim dari solitas; asseruntque prius quam legati & præcones, ad externos mitterentur, sacrificia pro iis domi offerri consueuisse: at dum pacis conciliandæ, amicitiæ stabilendæ, fœderisque ferendi causa potissimum mittebantur, linguas diis immolatas. E quo infero, si animalium linguarum pacem temporalem annuntiantibus dari consueuerint, Apostolis, qui velut tibiçines, & cæli terræque legati, spiritualem & æternam pacem denuntiabant, multo potius linguas esse tribundas easque igneas & diuinas; atque ideo apparuerunt illis dispersa lingua tanquam ignis, &c.

Quid vobis videtur, allegorici, an non satis superque de igne locuti sumus, aliquidne requiretis amplius? & aliud non addam, quam in veteri lege præcepisse Deum, ut postquam agnus Paschalis immolatus esset & manducatus, nullæ illius reliquæ manerent, sed igne comburerentur. Si quid residuum fuerit igne comburetur. Hic vero vmbra huius veritatem completam cernere est. Agno enim Paschali; Iesu Christo inquam, in crucis arbore & immolato & mortuo, deinde resuscitato, & ad cælos euecto, reliquæ illius Apostoli, ut scriptura hæc completeretur, hodie igne diuino Spiritus sancti comburuntur. Atque hæc sunt, quæ ignis occasione dicta volui: iam

tam quoniam hic iam dudum accensus fuit, ventos iam & flabra ad illum fouendum acciere oportet, quod in secundo orationis membro me facturum promiseram.

VI. Si Spiritus sanctus, Auditores, ignis quidam vehemens est, ventus etiam confusus & vehemens dicendus est, atque hac forma hodie super Apostolos descendit; *Factus est repente de caelo sonus tanquam aduenientis Spiritus vehementis.* Soni hic mentio fit, vt aeterna origo & incomprehensibilis Spiritus sancti productio denotetur. Norunt Philosophi sonum plerumque e duorum corporum collisione produci: neque enim ex vno corpore elici sonus aliquis potest, sed duo ad inuicem collidi par est, atque ex hac collisione & percussione nascitur repercussio & sonus. Ita quoque de Spiritu sancto credendum est: sonus enim ille admirabilis ex vnica persona produci non poterat, sed duas hic concurrere necesse erat, qui mutuo se amore tangentes eximium illum sonum elicerent: atque hoc modo ex Patris & Filii amore sonus ille admirabilis Spiritus sancti procreatus fuit. Atque hoc modo in Symbolo Concilii Niceni canitur: *Qui ex Patre Filioque procedit*

Sonus hic comitem habuit terribilem & vehementem turbinem; vt hinc magna & mirabilia Spiritus sancti (carrus ille figuratur) effecta designarentur. Quam excellentes porro & egregios turbo hic nobis conceptus suggeret. Primo namque nouistis, Philosophi, quam difficile sit cogniti, venti vnde nascantur, & nemo nouit hactenus aut certo asserere potuit, vndenam originem traherent. Dixere nonnulli ventum aliud non esse quam aërem agitatam, alii nonnisi vapores & exhalationes aestuantes, alii denique e terra & cauetnis illos procreari assererant. Sed nemo rei veritatem vidit, nemo scopum tetigit, nemo vera ac genuina vagantium illorum Aëoli cursorum & errorum incunabula reperire potuit. Testatur hoc in Euangelio Dominus, *Spiritus vult spirare; & vocem eius audis, & nescis vnde veniat aut quo vadat.* Id est, ventorum principium aut finem, generationem

aut interitum nemo nouit; Permittente Deo hoc forsitan factum est, qui hoc sibi secretum reseruauit, ac Spiritus sanctus in turbine hodie voluit forte descendere, vt hinc perpenderemus, mentemque ad altiora sustolleremus, cogitantes, si ventorum naturalium origo causaque tam agre inuestigari potest, & humano ingenio minime comprehendi, venti illius supercaelestis, qui vltra & praeter naturam quid continet, originem multo difficilius inueniri posse.

Angelus caelo descendens nouas quasdam quaestiones Eldrae, qui populum Babylonica captiuitate eduxerat, proposuit dissoluendas; *Vade, inquit, pondera mihi ignis pondus, aut mensuram i flatum venti.* Eldras hinc quaestionibus auditis percussus ait: *Quis naturam poterit facere, vt me interroges de his,* quasi diceret: Quis mortalium nodos hos & serpos enodabit, quis haec anigmata dissoluet, humani ingenii captum hoc longe excedit, neminemque in terra reperiri posse credidero, qui ad interrogata respondeat. Caeterum quaestiones haec perdifficiles ad Spiritus sancti magnitudinem, maiestatemque merito referri debeant, qui hodierna die in ignis & turbinis forma se spectandum dedit. Quod enim hominis ingenium ignis huius pondus & miracula ponderet? ecquae mens venti huius flatum tumoremque discutiatur? sunt quippe materiae adeo sublimes & eleuatae, omnem vt hominum caprum longe excedant.

Regius Propheta Dauid de ventorum natura agens, ait nihil illis in omnipotentis thesauris reperiri posse excellentius ac diuinius, illosque e diuinis thesauris elici & procreari; *Quis producit ventos de thesauris suis,* quasi diceret, Deus simul habet diuitias & thesauros; communia & obuia inter diuitias habet, *Gloria eius dissipata in domo eius,* sed Deus the excellentiora & diuiniora in thesauris delitefcunt, quare; *producit ventos,* non de diuitiis, sed de thesauris suis. Scio hunc loquentem di morem metaphoricum esse, & dum venti dicuntur e Dei thesauris produci, aliud non indicari, quam e secretissima & opulentissima

rissima Dei potentia, quæ nunquam exhauriri potest, proficisci. Sed Propheta forsitan in Spiritu sancti, qui hodie in ventorum forma mundo apparuit, gratiam, hoc dicere noluit: ipse enim sacer & admirabilis ventus est, quem Pater & Filius est thesauris suis producunt, ventus, inquam, qui ex intimis diuinitatis penuariis deponitur; ventus denique, qui est media Trinitate & diuinis personis spirat.

Venti meridionales pluuii.

Docent naturales Philosophi, & experientia quotidiana etiam compertum est; ventos, qui à parte meridionali spirant, pluuias vt plurimum causari. Naturale hoc secretum aliud quoddam cœleste nobis suggerit: Spiritus sanctus enim, qui ventus est, est meridiana sanctæ Trinitatis, vel potius est medio diuinarum personarum spirans flatu suo pluuias producere solet, lacrymas inquam, & fletus causari. Suffragatur conceptui sacre Scripturæ testimonium, *Flabit Spiritus eius, & flent aquæ.* Vix enim venti huius flabrum Psalmographus perceperat, quin statim emanare & fluere cœperint lacrymarum flumina, *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Hic etiam ventus fuit, qui sanctum Petrum palatio Caiphæ exegit, & ad amare flendum induxit, *Et egressus fletus fletum amare.* Fuit hic item ventus, qui à sancta Magdalena vanitates sæculi deflabellauit, crines illius in nodum collectos sparsit, oculosque illius in fontem conuertit.

Psal. 147.

Flabit Spiritus eius, & flent aquæ. Vix enim venti huius flabrum Psalmographus perceperat, quin statim emanare & fluere cœperint lacrymarum flumina, *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Hic etiam ventus fuit, qui sanctum Petrum palatio Caiphæ exegit, & ad amare flendum induxit, *Et egressus fletus fletum amare.* Fuit hic item ventus, qui à sancta Magdalena vanitates sæculi deflabellauit, crines illius in nodum collectos sparsit, oculosque illius in fontem conuertit.

Psal. 118.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam. Hic etiam ventus fuit, qui sanctum Petrum palatio Caiphæ exegit, & ad amare flendum induxit, *Et egressus fletus fletum amare.* Fuit hic item ventus, qui à sancta Magdalena vanitates sæculi deflabellauit, crines illius in nodum collectos sparsit, oculosque illius in fontem conuertit.

Tradit item Plinius in historia naturali, ventum esse, cui nomen Fauonius, quæ Greci Zephyrum dicunt, qui est regione occidentali spirat, hic plantas elicere, & herbis, quas hyems & brumæ rigor enecauerat, vitam viroremque reddere solet: virtus hæc & proprietas Spiritui sancto naturalis est; ipse enim verus Zephyrus & Fauonius, nam illius flabro omnia bona opera reuiuiscunt, quæ per peccati brumam emortua fuerant: addo insuper, ipse animas peccato mortuas ad vitam reuocat, atque ideo Spiritus vitæ in Sacris litteris dicitur, *Spiritus est qui uiuificat.* Ac deinde Apostolus, *uiuificabit mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum.*

Ioan. 6.

Rom. 8.

Spiritus est qui uiuificat. Ac deinde Apostolus, *uiuificabit mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum.*

Sponsa illa formosa ad plantarum fructuumque suorum conseruationem, ventos spirare optat, sed duriores & austeriores, Austrum, inquam, & Boream, *Surge,* inquit, *Aquilo, ueni auster, perfusa hortum meum, &c.* Pia hæc sponsa imaginem gerebat Ecclesiæ eiusque petitiones quibus ventos optat, denotant Ecclesiæ etiam preces, quæ aliud non postular, quam vt in terra sua inque fidelium animabus uehemens ille Spiritus sancti ventus spiret, quem adeo violentum & turbulentum norat, illum vt Aquiloni & Noto conferre non dubitavit; atque vt talis hodie cœlo descendit, *Tanquam aduenientis spiritus uehementis.*

Ventus impetuosis & turbulentus sublimia & celsa ferire & oppugnare consuevit, humilia vero & per terram sparsa intacta finit. Testatur hoc etiam Poeta:

Sapius ventis agitatur ingens Pinus, & celsa grauiore casu Decidunt turres, feriuntque summos Fulmina montes.

Ventus rerum sublimium inimicus.

Horat. lib. 1. Odm.

is quoque ventus est Spiritus sanctus, qui superborum & insolentium hostis, celsis vero & amicis humilium est. Evidenter hoc est Sacris litteris erui potest, *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles.* Quod ipsum & variis exemplis confirmari potest. Hic quippe ventus est, qui Luciferum summæ cœlorum domicilio deiectum ligit & in imas tartari voragine, demersit; hic ventus Iezabelem est palatii fenestra in plateas præcipitem dedit; hic ventus Pharaonem & omnem illius exercitum rubri maris fluctibus inuoluit; hoc denique vento insolens Nabuchodonosor in desertum velut fera ciectus est, & herbam bruti instar comedere coactus; hic econtra ventus humiles exaltauit, hic Danielem super omnes Chaldæorum Satrapas ac Principes euexit, Dauidem ad solium & paludamentum extulit, hic Iosephum Ægypti gubernaculis admouit, aliosque innumeros est stercore ad amplissimas dignitates fecit cõscendere. O ventum penitus admirabilem! Credebant Persæ, teste Seneca, ventos deos quosdam esse, atque idcirco diuinis eis honores impendebant; ventis enim hominum vitam

Spiritus S. humiles dirigit & ferbos deiciit.

Li. 9. qu. 11.

vitam acceptam referendam esse suspicabantur.

Inanis hæc erat gentilium opinio, & superstitionis plenissima; at certum est, ventum, qui hodie tam vehementer spirat, verum Deum esse, atque vt Deum adorandum, per hunc enim viuit homo, & in esse suo conseruatur. *Ipse est in quo viuimus, mouemur & sumus.* Et multo id etiã clarus per Prophetas prædictum videmus, *Dabo vobis spiritum, & uiuetis, & si etia, quia ego Dominus.* Ad hæc ventus hic mortuos ad vitam excitat, vitamque reddit iis qui eadem exciderunt.

Quod Ezechielis Propheta factò confirmo. Ostendit huic olim Deus campum ofibus, cadaueribus, putridisque membris repletum, *Et dimisit me in medio campi, qui erat plenus ossibus.* Cumque ille visis tot mortuis non parum obstupesceret, ecce Deus Spiritum, qui à quatuor mundi partibus flaret, emisit, qui vbi cadauera illa perflauit, omnia membra coadunauit, pelle & neruis conuoluit, in pedes erexit, vitamque illis amissam reddidit: *Et ingressus est in ea spiritus, & reuixerunt, steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valde.* Dicit, Auditores, an nongenuina ac vera figura fuit rei huiusce, quam hic hodie fieri videmus, quæque quotidie etiamnum in mundo peragitur? Mundus hic an non campus erat mortuis & peccatoribus repletus? quem vbi Spiritus sanctus repleuit, Apostoli, Iudæi, Ethnici atque adeo mortales omnes, an non vitam recepere? si qui vero adhuc mortui, gloriosissime Spiritus, in hoc campo reperiantur, veni à quatuor partibus cæli, & insuffla, super interfectos illos, & reuiuifcant. Ab Oriente insuffla, cognosantque homines peccatores se natos esse, ac per te in sanctos regeneratos: insuffla ab Occidente, mortisque suæ ac finis reminiscantur; insuffla à meridie, & effice vt in torrentem lacrymarum salutari pœnitentiare soluantur; insuffla denique à Septentrione, Dei que furorem & iracundiam ac iustitiæ rigorem illis ob oculos propone, ô spiritus, ô turbo, ô mirabilia!

Plychem suam, in Afino scribit Madurenfis Apuleius; habuisse excellens, splendendum & opulentum palatium, sed quod nemo nisi ventorum adminiculo adire posset. Hoc quidem fabula, sed inde elicio animæ nostræ, quam Græci *ψυχὴ* appellant, palatium cælum esse, palatium, inquam, regium & magnificentum, quod sine Spiritu S. flabro nemini adire fas est; atque ideo Psalmographus supplicans Deo dicebat: *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.* Et quem admodum iam longo ante tempore Elias per turbinem & curru igneo in cælum euectus fuit, ita quoque animæ non nisi per Spiritum sanctum, qui hodie in forma ignis & turbini apparuit, ad cælum & ad beatitudinem euehuntur.

Huc, Christiani Auditores, omnes intendere, huc spectare debemus, ad hanc beatitudinem aspirare. Quamobrem concludere volo, & finem concioni imponere. Animas igitur vestras disponite, dignos vos ad Spiritum sanctum recipiendum reddite, locum ei hodie in corde vestro concedite, conscientias expurgate, peccatum auferte; quamdiu enim intrinsicus virulenta illa pestis delinuerit, Spiritus sanctus eodem diuertere non dignabitur. Suetonius in Caligula Romanorum cõsuetudinis, qua mortuorum corpora in cineres redigere solebant, mentionem faciens, tradit Germanici, qui Caligulæ Pater, cum corpus ambustum esset, & in cineres redactum, cor à flammis intactum permansisse, ignemque qui cætera membra corripuerat, ab vno hoc abstulisse. Quod omnes cum admirarentur, augures & medicos conuocare visum, qui sententiam super hac nouitate rogati dixere, hoc cor veneno oppletum esse, atque huiusmodi veneno cui ignis cederet, & flamma non noceret. Quamobrem theriaca vbi vnxisent, flamma inualuit, & ipsum in cineres redegit. Quod vt moraliter exponam, adeo vt lethiferum venenum esse assero, vt si eodem animæ nostræ infectæ sunt, Spiritus sancti ignis easdem inuadere & ambire nequeat: quare theriaca Pœnitentiæ & lacrymarum illud pellendum est, quod quamprimum vbi ablatum fuerit

diuinis ignis illas succendet, atque in cineres rediget.

Quo impedimento sublato, Apostolos imitari oportet, qui priusquam spiritum sanctum receperent, mundo valedixerant, & egregiam illam professionem emisertant: *Ecce nos reliquimus omnes, &c.* Mundum qui etiam, affectu saltem, & voluntate relinquere, omnesque illius lubricitates & dissolutiones deserere debemus, si eandem sperare felicitatem velimus; & Spiritum sanctum si apud nos hospitari debemus; omnia prius impedimenta amotenda, animaque euacuanda.

4 Reg. 4.

Quod Elisæi vasa munda & vacua essent, oleo repleri meruerunt; sane si hodie oleum gratiæ in animas nostras infundi, & Spiritum sanctum omnis gratiæ auctorem eodem diuturne velimus: animarum nostrarum vasa ab omni passione, prauo affectu & vanitatibus purgemus oportet, ac vacua reddamus. Hoc igitur proponite, ac ambitionis & honorum sitim deponite, has à mente phantasias dispellite, prauas hasce affectiones, quæ nos torquent, procul à corde eliminate, à voluntate malas inclinationes tollite, denique ab animo omnia peccata & vitia proscribe, & omnia euacuare, omnia noua sint, & Apostolis similia.

Tu vero gloriose Spiritus sancte, Patris & Filii amor, donum Dei altissimi, fons aquarum viuentium, hominum consolator, rerum spiritualium thesauri, magne scientiarum magister; tu qui hodie tam vehementer spiras, quam ardentem inflammas, atque omnia linguarum idiomata infundis. Tu qui è Theristis Cæsares, è balbutientibus Demosthenes, ex idiotis Philosophos, è discipulis magistros reddere soles, sensus nostros illumina, amorem cordibus infunde, animum confirma, & vires adauge, procul à mœnibus nostris sanctissime Spiritus, inimicum propelle, pacem terminis nostris concede, dux denique in omnibus viræ huius periculis esto. Fac, obsecro, vt hodie animæ nostræ igne tuo suavissimo accendantur, linguæ vt mutentur & Apostolorum instar linguæ loquamur nouis. Fac vt veritatem mendacia, in benedictiones blasphemiarum, in laudes conuitia, in honesta inhonesta verba

conuertamur; atque hoc linguis nouis loqui esse credam: ita porro loqui, & eodem etiam modo vitam instituire, vera ad cœlum semita est, in quo Pater & Filius, tuque qui sanctus es Spiritus, in æterno regnatis. Amen.

FERIA II. PENTECOSTES.

Partitio.

- I. De amoris Si ac robore.
- II. De amore Dei in nos, vt causa rerum prima.
- III. De amoris diuini e. cessu in nos.
- IV. De amore Dei nos quaerentis.
- V. De S. Spiritus dono, & Christi merito.
- VI. Quo sine datus sit Spiritus sanctus.

Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum unigenitum daret. Ioan. 3.

FIGVRA.

MAGNUM & euidentis dilectionis Creatoris erga creaturam argumentum fuit, cum magnus ille Deus sancto viro Tobias: è summo cœlorum, vnum è septem spiritibus, qui assidue diuine maiestati adstant, destinauit, qui cæcitati illius mederetur. At maius profecto & euidentius amoris indicium eiusdem Dei erga mundum fuit, cum proprium ille dedit Filium, qui pro illius redemptione mortem oppeteret, morti & passioni illius consentiendo, homines vt interitu eriperet, vitamque illis immortalē compararet. Tobias Angelum in medicum habuit, sed mundus proprium & unigenitum Dei Filium in Redemptorem assertoremque nactus est. O dilectionem penitus admirabilem! amorem omnem qui amorem transcendit, quique hodie per vniuersum nostrum Euangelium conspicitur: quo vt & iam animos repleamus, Spiritum sanctum rogemus, qui veri amoris Deus est, vt hodie aurium nostrarum sonum ac verborum meorum flatum ita dirigat, illius vt magnitudinem & dignitatem extollere valeamus: quare more